

Kot rosyjski niebieski, w poszukiwaniu polskiej historii

- pięknie dziękuję Joannie Bieniek(Bisiak), hodowla Blue-Bis*PL, za udostępnienie archiwum hodowli na potrzeby niniejszego opracowania

Poszukując początków hodowli kota rosyjskiego niebieskiego nie można uznać za pewnik iż rasa ta wywodzi się z terenów Rosji. W literaturze jest dość skąpa ilość informacji dotycząca początków rasy. W wątpliwość kraj pochodzenia poddał David Taylor w książce *The ultimate cat book*. Zwrócił uwagę na różnorodność nazwy jak kot archangielski, hiszpański czy maltański. Jego zdaniem takie zróżnicowanie nazwy budzi uzasadnione obawy co do kraju pochodzenia. Ogólnie ujmując uważa się jednak, że przodkowie współczesnych kotów rosyjskich niebieskich w roku 1860 przybyli na teren wysp brytyjskich. Mieli je przywieźć marynarze odbywający rejsy szlakiem północnym z obszaru Morza Białego. Wersję o podróży statkiem kota niebieskiego z Archangielska na wyspy niejako by potwierdzał przypadek kota o imieniu Kola, który został przehandlowany przez marynarza za udziec barani. Miało to być w 1890 roku w Londynie. Niemniej pierwsze koty pod nazwą koty archangielskie zostały zaprezentowane w Anglii na wystawie kotów w 1871 roku. W 1912 roku kotom tym przyznano nawet swoją klasę wystawową. Dopiero po II wojnie światowej w 1948 roku oficjalnie rasie przyznano nazwę kot rosyjski niebieski. Po drodze odnotowano jeszcze epizod dotyczący zmiany nazwy, mianowicie w 1917 roku koty te nazywano również *Russian Revolution*. Druga wojna światowa wpłynęła destrukcyjnie na populację wszystkich kotów, w tym i rosyjskich niebieskich w Wielkiej Brytanii czy szerzej w Europie. Po wojnie hodowcy zrekonstruowali rasę przy użyciu kotów syjamskich oraz kotów domowych. Odzyskano niektóre cechy pokroju. Dużym wyzwaniem było ukształtowanie prawidłowej okrywy włosowej o właściwej barwie, jak również wyrównanie typu. Nad rasą pracowali zarówno hodowcy europejscy, jak i amerykańscy. Do Stanów Zjednoczonych koty rosyjskie niebieskie trafiły w 1900 roku, według niektórych źródeł ciut później. Wykształciły się dwa typy trochę odmienne, typ europejski i typ amerykański. Współcześnie podobne zjawisko występuje w rasie kotów abisyńskich.

Polska historia rasy rozpoczęła się najprawdopodobniej na początku lutego 1990 roku. To wtedy do Polski został sprowadzony pierwszy kot rosyjski

niebieski Ragdaj Czarusa(ur. 27.09.1989) z moskiewskiej hodowli G.I. Pozdniakowej. Kocur został przywieziony przez panią Uhmę na początku 1990 roku, jak wspominała ówczesny świadek wydarzenia Agnieszka Bisiak w kwartalniku nr 12 z 2000 roku Koty rasowe. W tamtym okresie, w świecie felinologicznym, można było spotkać panie Ewę i Beatę Uhma. Jednakże w dniach 3-4 lutego 1990 roku na międzynarodowej wystawie kotów rasowych w Moskwie to Beata Uhma wystawiała kotkę perską Samantę z Warszawskiej Starówki. Dlatego uważam, że należy przyjąć iż to po tej wystawie, dzięki zaangażowaniu i poświęceniu p. Beaty, Ragdaj trafił do Warszawy w ręce miłośniczki rasy pani Joanny Witkowskiej. Chociaż Joanna Bisiak(Bieniek) i Jacek P. Narożniak w miesięczniku KOT nr 2 z 2006 roku wspominają o styczniu 1990 roku. Kocur został zarejestrowany w Polskiej księdze eksperymentalnej Stowarzyszenia Hodowców Kotów Rasowych w Polsce pod nr 1(PKEx-0001/RUS). Dlatego w Księdze eksperymentalnej, gdyż matka Żanuarina nie miała udokumentowanego pochodzenia. Natomiast ojciec, pochodzący z Czechosłowacji, posiadał pełny rodowód.

Jak wielokrotnie wspomniano zarówno w kwartalniku Koty rasowe, jak i w miesięczniku KOT, Joanna Witkowska zakochała się w kotach rosyjskich niebieskich w 1989 roku, kiedy to zobaczyła zjawiskowego kota na znaczku pocztowym. Należy zauważyć, że w tamtym okresie na polskich wystawach można było spotkać RUS-y. Wystawiane były przez hodowców czechosłowackich. Dla przykładu w 1989 roku w Warszawie zaprezentowano ich aż osiem. Natomiast na wymienionej wcześniej moskiewskiej wystawie tylko dwa.

Ragdaj wystawowo udanie zadebiutował 16 lutego 1991 roku w Warszawie, gdzie zdobył swój pierwszy certyfikat na championa. Ówczesny polski koci świat był zdominowany przez koty perskie oraz niewielką liczbę kotów syjamskich. Dlatego pojawienie się kota rosyjskiego niebieskiego o nieprzeciętnej urodzie i powalających zielonych oczach musiało pobudzić hodowców do działania. Kilka pań zdecydowało się na hodowlę tej rasy. W efekcie ich poczynań w roku 1991 Elżbieta Nolting(hodowla kotów perskich Cis-Nol*PL) przywiozła z Czechosłowacji do Warszawy trzy kotki Ilię Akwamarin*CS(PKEx-0002/RUS) oraz dwie siostry Lydię(PKR-0001/RUS) i Lailę(PKR-0004RUS) Z Kajetanki*CS(hodowla J. Korinkovej z Pragi). Kotki stały się kamieniami węgielnymi hodowli kotów rosyjskich niebieskich w Polsce. Ilia w hodowli Jolanty Sztykiel Z Baśni*PL, Lydia w hodowli Agnieszki Bisiak Blue-Bis*PL a Laila w hodowli Barbary Brzozowskiej Puma*PL. Ilia jeszcze w 1991

roku została mamą w skojarzeniu z Ragdajem. Podążając śladami numeracji w księgach rodowodowych zauważalna jest luka pomiędzy Lydią i Lailą. Z pewnością Laila została zgłoszona do rejestracji w czasie późniejszym. Pod numerem PKR-0002/RUS została zarejestrowana kotka Elżbiety Epy(hodowla Z Abadanu*PL) Kamila Tunita z hodowli T.F. Tumanowej, ur. 09.05.1991 roku. A pod numerem PKR-0003/RUS pojawiła się kotka, czechosłowacki import Ryszarda Frysiaka, Doreen Blue Orchid ur. 26.08.1991 roku, hodowca J. Markova. Pierwszą piatkę w Polskiej Księdze Rodowodowej kotów rosyjskich niebieskich zamknęła Sharotka Lubov, kotka z Rosji z hodowli Olgi Sieno-Tutton ur. 14.02.1991r., właściciel Agnieszka Pasternak.

Poszukując historii pierwszych kotów rosyjskich niebieskich i poddając analizie dostępne materiały zainteresowały mnie dwa fakty, w tym jeden wręcz zaintrygował. Pierwszym było to, że na przykład w 1994 roku rodowody kotów rosyjskich niebieskich w hodowli Z Baśni*PL wystawiane były na dwa nazwiska, na Joannę Szykiel i Izabelę Jarocką. Izabela Jarocka, być może w czasie nieco późniejszym, założyła hodowlę Błękitna Rapsodia*PL. Wspomniana pani I. Jarocka na jednej z wystaw pokazywała Ilię Akwamarin*CS. To by wskazywało, że przejęła kotkę do własnej hodowli. Drugim faktem, który autentycznie mnie zaintrygował, było odnalezienie w katalogu z gdańskiej wystawy(27-28.04.1991) kocura rosyjskiego niebieskiego o imieniu Połonok. Imiona rodziców, data urodzenia, dane hodowcy i właściciele oraz adres właścicieli był zgodny z Ragdajem Czarusa. Czyżby do Polski sprowadzono dwóch braci?

Drugim kocurem po Ragdaju, który trafił do Polski w roku 1992 był Maks Gałuboje Assorti(PKEx-0003/RUS), ur. 17.09.1991 roku. Właścicielem był Krzysztof Januszkiewicz. Kolejnymi importami w roku następnym były kocury z Czechosłowacji Clif Blau Ludis*CS(PKR-0006/RUS) z hodowli P. Stepanka oraz Irving Prince Blue Orchid*CS(PKR-0039RUS) z hodowli J. Markovej. Analizując dostępne rodowody można stwierdzić, że te cztery kocury stanowiły trzon, podwaliny do rozwoju rasy w Polsce. Kocury i kotki z linii czechosłowackich w mniejszym lub większym stopniu były ze sobą spokrewnione. Dopiero import z Danii w roku 1995 kocura z zupełnie obcych linii do hodowli Blue-Bis*PL umożliwił hodowcom wzbogacenie puli genetycznej. DK* Malevitch Lavender LAD, bo o nim mowa, jako pierwszy kot z Polski uzyskał tytuł championa europejskiego.

Pod koniec lat 90-tych ubiegłego wieku rasa rozkwitała. Zauważalny był wzrost liczebności kotów rosyjskich niebieskich na wystawach. Na przykład w 1998 roku na wystawie w Warszawie polscy wystawcy pokazali aż 18 kotów. Nastąpił znaczny progres w imporcie kotów i to nie tylko z Europy środkowej, ale i z szeroko rozumianego Zachodu. Pierwszym kotem z tytułem championa europejskiego, który urodził się w Polsce, był Nugat Blue-Bis*PL. Drugim Elvis Arrakis*PL Alicji Paulus. Natomiast pierwszą kotką z zaszczytnym tytułem EC była Donna Puma*PL, kolejną jej siostra Dorys a następną Celesta Arrakis*PL. Elvis w roku 2000 na wystawie światowej w czeskiej Pradze był nominowany do best in show. Na kolejny międzynarodowy sukces polskich RUS-ów trzeba było czekać do 2005 roku. We Włoszech Elektra Blue Eminence*PL Danuty Bazgier-Łaciny również była nominowana do best in show na wystawie światowej.

Poniżej przedstawiam koty rosyjskie niebieskie, które jako pierwsze w naszym kraju uzyskały prestiżowe tytuły:

- Junior Winner: Nina Ewjatar*PL Ewy Kralki (24.10.2006r.)
- Distinguished Merit: A*Flashpaw's Behave Yourself Ewy Kralki (08.10.2009)
- Distinguished Show Merit: Fibby Ewjatar*PL Ewy Kralki (01.09.2010r.)
- Distinguished Variety Merit: Fibby Ewjatar*PL Ewy Kralki (01.09.2010)
- National Winner: Misha Ufne Koty*PL Wojciecha Prusaka, hodowla New Blue*PL (2015r.)

Stary Lubosz, wrzesień 2023

Roman Grabara